

Projekt

z dnia 9 czerwca 2026 r.

Zatwierdzony przez

UCHWAŁA NR
RADY GMINY RADZANOWO

z dnia 18 czerwca 2026 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Radzanowo na lata 2026-2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2026 r. poz. 662) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn.zm.), Rada Gminy Radzanowo uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzanowo na lata 2026-2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Radzanowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Załącznik do uchwały nr
Rady Gminy Radzanowo
z dnia 18 czerwca 2026 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE RADZANOWO NA LATA 2026–2029

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I STRUKTURA BEZROBOCIA W GMINIE RADZANOWO	4
3. DIAGNOZA SPOŁECZNA I ANALIZA PORÓWNAWCZA LATA 2023–2025	5
4. METODOLOGIA PRACY ASYSTENCKIEJ I PRZEŁAMYWANIE TRAUM POKOLENIOWYCH.....	7
5. SYSTEMOWE PORADNICTWO I LOKALNA KOOPERACJA INTERDYSCYPLINARNA	8
6. ANALIZA SWOT	9
7. ODBIORCY PROGRAMU	10
8. CELE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA.....	10
9. PROCEDURY FORMALNO – ORGANIZACYJNE WSPÓŁPRACY Z RODZINĄ	11
10. REALIZATORZY I FINANSOWANIE PROGRAMU	13
11. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	13
12. PODSUMOWANIE	14
13. ZAKOŃCZENIE	15

1. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzanowo na lata 2026–2029 stanowi oficjalny instrument strategiczny samorządu lokalnego. Został opracowany w trybie art. 176 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Realizuje on konstytucyjną zasadę szczególnej pomocy państwa dla systemów rodzinnych znajdujących się w kryzysie. Program opiera się na paradygmacie pomocniczości. Pomoc instytucjonalna ma charakter uzupełniający, odbywa się przy aktywnym współdziałaniu oraz podmiotowej akceptacji ze strony beneficjentów.

Rodzina stanowi naturalne i najważniejsze środowisko mikrospecjalne, które jako pierwsze kształtuje tożsamość, system wartości oraz kompetencje życiowe młodego człowieka. To w niej zachodzi kluczowy dla rozwoju dziecka proces socjalizacji oraz budowania trwałych więzi emocjonalnych. Prawidłowe funkcjonowanie tego systemu zapewnia małoletnim optymalne warunki bytowe, poczucie bezwarunkowego bezpieczeństwa oraz przestrzeń do wszechstronnego wzrostu. Stabilne i wydolne środowisko domowe jest fundamentem, którego nie da się skutecznie zastąpić żadną instytucjonalną formą opieki.

Współczesna rodzina w środowisku lokalnym mierzy się jednak z narastającą złożonością problemów, takich jak wykluczenie komunikacyjne, niestabilność rynku pracy, presja inflacyjna oraz deficyty w obszarze zdrowia psychicznego. W przypadku głębokiej dezorganizacji relacje ulegają zatarciu, naruszane są reguły, a zachowania członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi. Przyczyniają się do niedostosowania społecznego małoletnich. W odpowiedzi na te wyzwania, praca z rodziną w Gminie Radzanowo opiera się na holistycznym wsparciu z perspektywy najwyższego dobra dziecka. Pomoc merytoryczna jest ściśle skorelowana z pomocą materialną i osłonową. Adresowana jest przede wszystkim do gospodarstw domowych o najniższych dochodach, aby skutecznie zabezpieczyć dzieci przed traumą rozłąki z biologicznym środowiskiem z powodów ekonomicznych.

Podstawy prawne programu:

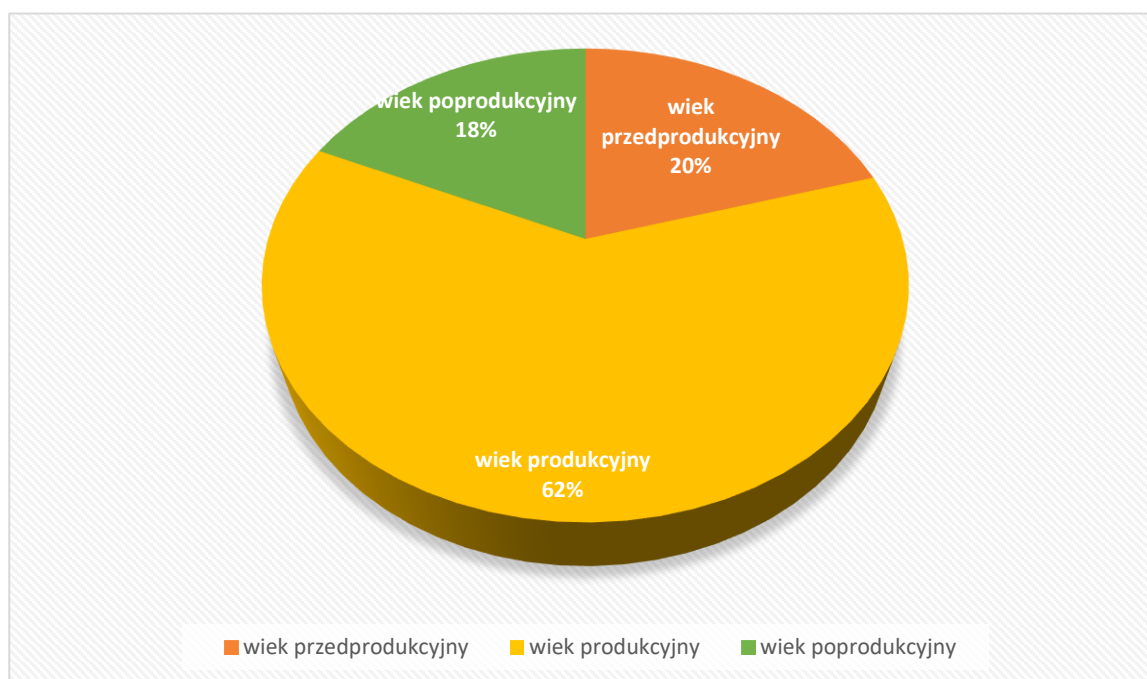
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639 t.j.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 t.j. z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2025 r. poz. 2161 t.j.).
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923 t.j.).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 t.j. z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 t.j.).

2. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I STRUKTURA BEZROBOCIA W GMINIE RADZANOWO

Gmina Radzanowo jest gminą wiejską zlokalizowaną w województwie mazowieckim, w powiecie plockim, sąsiadującą bezpośrednio z miastem Płock i dzielącą się na 30 sołectw. Zgodnie z danymi ewidencji ludności oraz Urzędu Stanu Cywilnego, na dzień 31 grudnia 2025 roku gminę zamieszkiwało 8 450 osób, wykazując tendencję wzrostową w stosunku do lat poprzednich (8 285 osób w 2023 r. oraz 8 408 osób w 2024 r.). Lokalną strukturę ludności charakteryzuje stabilna, nieznaczna przewaga populacji kobiet (4 271 osób) nad liczbą mężczyzn (4 179 osób).

Kluczowym elementem determinującym potencjał ekonomiczny tutejszych systemów rodzinnych są wskaźniki rejestrowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Płocku. Podczas gdy stopa bezrobocia dla całego powiatu plockiego wynosi w ujęciu średnim 10,4%, lokalny wskaźnik bezrobocia rejestrowanego bezpośrednio dla terenu Gminy Radzanowo plasuje się na poziomie 4,4%. Według ewidencji statystycznej PUP, liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy wynosi 230 osób, z czego większość, bo aż 129 osób, stanowią kobiety, co potwierdza występowanie strukturalnych barier w sferze aktywizacji zawodowej i powrotu na rynek pracy matek wychowujących dzieci. Głębokim problemem o charakterze strukturalnym pozostaje utrwalone bezrobocie długotrwałe (osoby pozostające w rejestrach powyżej 12 miesięcy) – status ten posiada aż 115 mieszkańców gminy, co bezpośrednio generuje zjawisko chronicznego ubóstwa oraz bierności społecznej.

Struktura demograficzna według grup funkcjonalnych wieku:

Ilustracja 1: Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy w Radzanowie. Stan na 31.12.2025

Szczegółowa struktura wiekowa populacji gminy Radzanowo

Kategoria wiekowa / Grupa funkcjonalna	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem (liczba osób)
Wiek przedprodukcyjny (0–18 lat)	886	839	1 725
• Wiek 0–2 lata	97	76	173
• Wiek 3 lata	42	43	85
• Wiek 4–5 lat	73	74	147
• Wiek 6 lat	52	46	98
• Wiek 7 lat	52	45	97
• Wiek 8–12 lat	248	240	488
• Wiek 13–15 lat	150	149	299
• Wiek 16–17 lat	113	106	219
• Wiek 18 lat	59	60	119
Wiek produkcyjny	2 744 (19–65 lat)	2 448 (19–60 lat)	5 192
Wiek poprodukcyjny	549 (>65 lat)	984 (>60 lat)	1 533
OGÓŁEM MIESZKAŃCY	4 179	4 271	8 450

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ewidencyjnych Urzędu Gminy w Radzanowie. Stan na 31.12.2025.

Struktura profilowa i wiekowa osób bezrobotnych z terenu gminy:

Analiza statystyczna rejestrów PUP Płock pozwala na wyodrębnienie grup podwyższonego ryzyka marginalizacji zawodowej, które wymagają szczególnej uwagi ze strony asystenta rodziny:

- Grupa wiekowa 35–44 lata: stanowi najliczniejszy odsetek, bo aż 24% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Jest to wiek o najwyższym stopniu obciążenia obowiązkami opiekuńczo-wychowawczymi wobec małoletnich dzieci.
- Grupa osób powyżej 50. roku życia: stanowi 29% populacji osób bez pracy. Wykazuje ona wysoki stopień dezaktualizacji kwalifikacji oraz obciążenia schorzeniami somatycznymi.
- Młodzież w wieku 18–24 lata: utrzymuje się na poziomie 13% ogółu osób bezrobotnych, wskazując na trudności adaptacyjne absolwentów szkół na lokalnym rynku pracy.
- Profil zatrudnienia: Aż 35,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy zaangażowanych jest w sektorze rolniczym, 21,3% w przemyśle i budownictwie, a 17,4% w sektorze usługowym. Niestabilność dochodów z pracy dorywczej w rolnictwie i budownictwie w okresach zimowych rzutuje na konieczność okresowego uruchamiania finansowych świadczeń osłonowych przez GOPS.

3. DIAGNOZA SPOŁECZNA I ANALIZA PORÓWNAWCZA LATA 2023–2025

Rzetelny obraz sytuacji społecznej w gminie dostarczają dane sprawozdawcze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie. Istnieje bezpośredni, systemowy związek pomiędzy strukturą bezrobocia rejestrowanego przez PUP Płock a powodami przyznawania pomocy społecznej. Trudności w odnalezieniu się na rynku pracy, długotrwały brak stałych dochodów oraz niska dyscyplina budżetowa są główną przyczyną występowania ubóstwa ekonomicznego oraz bezradności

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Analiza porównawcza wykazuje następującą dynamikę objęcia pomocą ogólną: w roku 2023 systemem wsparcia objęto 167 rodzin (łącznie 460 osób w rodzinach), w roku 2024 wskaźnik wynosił 202 rodziny (487 osób), natomiast w roku 2025 pomocą objęto 200 rodzin, w których funkcjonowało 488 osób (co stanowiło 5,8% ogółu ludności gminy Radzanowo).

Wskaźniki ewaluacji powodów przyznawania pomocy:

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane empiryczne odzwierciedlające realną liczbę rodzin oraz osób w rodzinach (na podstawie sprawozdań merytorycznych GOPS Radzanowo):

Powód trudnej sytuacji życiowej	2023 r. (Rodziny)	2024 r. (Rodziny)	2025 r. (Rodziny)	Tendencja / Kierunek zmian
Ubóstwo	51	34	34	Spadek i stabilizacja
Długotrwała lub ciężka choroba	50	43	35	Systematyczny spadek
Bezrobocie	39	22	20	Sukcesywny spadek wskaźnika
Niepelnosprawność	33	36	34	Poziom stały, bariera strukturalna
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza (ogółem)	19	13	10	Wyraźny spadek dzięki asystenturze
<i>w tym: rodziny niepełne</i>	15	9	9	Poziom stabilny
<i>w tym: rodziny wielodzietne</i>	1	2	1	Poziom minimalny
Potrzeba ochrony macierzyństwa / wielodzietności	15	9	12	Spadek, z ponownym wzrostem w 2025
<i>w tym: ochrona wielodzietności (wiersz 4)</i>	12	8	9	Punkt odniesienia dla profilaktyki
Alkoholizm	14	9	11	Spadek w 2024, ponowny wzrost w 2025
Przemoc domowa	2	1	3	Wzrost liczby otwartych procedur NK
Zdarzenie losowe	2	1	5	Wyraźny skok w ostatnim roku
Bezdomność	2	1	1	Problem marginalny, kontrolowany
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	2	1	1	Sytuacje pojedyncze

Dane te bezsprzecznie dowodzą, że eliminacja dysfunkcji opiekuńczych w rodzinie nie jest możliwa bez jednoczesnej aktywizacji zawodowej dorosłych członków rodzin. Współwystępowanie bezrobocia z bezradnością opiekuńczą oraz niską dyscypliną budżetową wymaga od asystenta rodziny ścisłej, operacyjnej współpracy z doradcami zawodowymi PUP w Płocku w celu kierowania podopiecznych na szkolenia podnoszące kwalifikacje, staże oraz do prac społecznie użytecznych. Zjawisko przemocy domowej oraz uzależnień alkoholowych wykazuje tendencję ukrytą, uwarunkowaną zakorzenioną akceptacją kar cielesnych w niektórych środowiskach, co wymaga intensyfikacji nadzoru profilaktycznego.

Szczegółowe wskaźniki realizacji asystentury rodzinnej (2024–2025):

- **Perspektywa 2024 roku:** GOPS zatrudnił dwóch asystentów rodziny realizujących zadania w systemie zadaniowego czasu pracy. Wsparciem objęto ogółem 7 rodzin (20 osób, w tym 15 dzieci, z czego 2 przebywało w pieczy zastępczej). W 2 przypadkach asystentura prowadzona była na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku (III Wydział Rodzinny i Nieletnich). Pracę zakończono w 2 rodzinach (rezygnacja oraz osiągnięcie celów). Na koniec 2024 r. współpracę kontynuowało 5 rodzin. Dominujące problemy w tych środowiskach to niewydolność opiekuńcza (5 rodzin), monitoring (2 rodziny), przemoc (1), uzależnienia (1) oraz trudna sytuacja mieszkaniowa (1).
- **Perspektywa 2025 roku:** Wsparciem asystenta objęto łącznie 10 rodzin (w tym 16 małoletnich). W pieczy zastępczej przebywało 4 małoletnich. W 3 przypadkach asystentura była prowadzona na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku. Współpracę zakończono z 3 rodzinami (2 z powodu migracji terytorialnej, 1 z powodu braku motywacji i rezygnacji). Na koniec roku współpracę kontynuowało 7 rodzin. Klasyfikacja dominujących dysfunkcji w 2025 r. objęła: niewydolność opiekuńczo-wychowawczą (10 rodzin), zaburzenia psychiczne i somatyczne (5), zadłużenia alimentacyjne i niską dyscyplinę budżetową (5), bezrobocie (5), przemoc i rażące zaniedbania (4), niestabilność lokalową (4), uzależnienia (4) oraz współpracę fasadową i niską rzetelność komunikacyjną klienta (3).

Realizacja zadań w ramach ustawy „Za życiem”:

W 2025 roku działania wspierające realizowano wobec 1 rodziny z terenu gminy. Asystent rodziny prowadził koordynację poradnictwa, opracował szczegółowy katalog wsparcia, pomógł w uregulowaniu spraw z zakresu orzecznictwa o niepełnosprawności oraz ułatwił kontakt z placówkami specjalistycznymi, wzmacniając kompetencje opiekuńcze rodziców dziecka z niepełnosprawnością. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy, wypłacono jedno jednorazowe świadczenie finansowe w kwocie 4 000 zł.

4. METODOLOGIA PRACY ASYSTENCKIEJ I PRZEŁAMYWANIE TRAUM POKOLENIOWYCH

Kluczowym elementem programu na lata 2026–2029 jest wdrożenie do codziennej praktyki zaawansowanych metod terapeutyczno - wspierających, ukierunkowanych na zrozumienie i eliminację zjawiska traum pokoleniowych. Wiele rodzin objętych wsparciem funkcjonuje w zamkniętym cyklu dziedziczonej bezradności, w którym deficyty społeczne, emocjonalne i ekonomiczne powielane są przez kolejne pokolenia jako jedyny znany wzorzec egzystencji. Przełamanie tych skostniałych schematów wymaga od asystenta rodziny głębokiego etosu pracy socjalnej oraz cierpliwości.

W procesie tym obligatoryjnie stosowane będą następujące podejścia metodologiczne:

- **Strategia Empowermentu (upodmiotowienia):** Ukierunkowana na systemowe wydobywanie utajonych zasobów klientów, rekonstrukcję ich poczucia sprawstwa oraz przejście z pasywnej pozycji biorcy pomocy do roli ekspertów od własnego życia.
- **Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach (TSR):** Odchodzące od modelu deficytowego na rzecz budowania wizji pożądanej przyszłości. Narzędzia takie jak "pytanie o cud" czy skalowanie postępów pozwalają na identyfikację tzw. "wysp sukcesu" – momentów, w których destrukcyjne zachowania nie występowały, co wydatnie skraca czas interwencji kryzysowej.
- **Pogłębiona analiza transgeneracyjna (Genogram):** Graficzna rekonstrukcja drzewa

rodzinnego umożliwiającą zidentyfikowanie traum dziedziczonych, szkodliwych lojalności międzypokoleniowych oraz powtarzalnych wzorców dysfunkcji w obszarze uzależnień lub przemocy. Daje to rodzinom wgląd w mechanizmy własnych zachowań i pozwala przerwać sztafetę bezradności.

- **Treningi modelowania postaw w warunkach naturalnych (In-situ coaching):** Realizowane bezpośrednio w środowisku domowym podopiecznych (np. podczas wspólnego gotowania, sprzątanania czy odrabiania lekcji z dziećmi), umożliwiające korygowanie deficytów opiekuńczych "tu i teraz" i minimalizujące ryzyko regresu.

5. SYSTEMOWE PORADNICTWO I LOKALNA KOOPERACJA INTERDYSCYPLINARNA

Skuteczna realizacja celów programu wymaga wyjścia poza ramy doraźnej pomocy socjalnej w stronę wysokospecjalistycznego poradnictwa systemowego, opartego na zinstytucjonalizowanej sieci współpracy z kluczowymi podmiotami zewnętrznymi.

Współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi

Asystent rodziny pełni funkcję stałego, operacyjnego koordynatora przepływu informacji pomiędzy systemem rodzinnym a placówkami oświatowymi na terenie gminy Radzanowo. Kooperacja ta obejmuje:

- **Bieżący monitoring postępów i frekwencji:** Regularna kontrola e-dzienników oraz bezpośrednio, stacjonarne konsultacje z pedagogami i psychologami szkolnymi w celu wczesnego wykrywania absencji i zapobiegania demoralizacji.
- **Wsparcie dzieci z trudnościami adaptacyjnymi:** Koordynowanie pomocy dydaktycznej oraz egzekwowanie od rodziców zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych (w tym w zakresie dostosowań dla uczniów zmagających się z dysleksją, dysgrafią, dysortografią czy zaburzeniami lęku adaptacyjnego).
- **Ochrona przed parentyfikacją:** Specjalistyczny nadzór nad małoletnimi w rodzinach obciążonych kryzysem (np. izolacją więzienną ojca), ukierunkowany na odciążenie dzieci z ról dorosłych i zabezpieczenie ich podstawowego prawa do edukacji i rozwoju.

Współpraca z placówkami ochrony zdrowia i medycyny specjalistycznej

Działania profilaktyczno - naprawcze asystenta są silnie skorelowane z ochroną zdrowia fizycznego i psychicznego członków rodziny:

- **Przełamywanie barier instytucjonalnych:** Bezpośrednie asystowanie rodzicom w procesach diagnostycznych dzieci z rzadkimi wadami genetycznymi oraz zaburzeniami neurologicznymi, w celu sprawnego uzyskiwania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczeń o niepełnosprawności.
- **Edukacja prozdrowotna:** Realizacja treningów higieniczno-sanitarnych, motywowanie do regularnego szczepienia dzieci, przestrzegania terminów kontroli lekarskich oraz prawidłowego dawkowania leków w rodzinach zmagających się z chorobami przewlekłymi i somatycznymi.
- **Interwencja terapeutyczna i odwykowa:** Ścisła współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) w celu motywowania osób uzależnionych do podejmowania stacjonarnego lub ambulatoryjnego leczenia odwykowego, przy jednoczesnym obejmowaniu partnerów programami wsparcia dla osób współuzależnionych.

6. ANALIZA SWOT

Istotnym elementem procesu planowania strategicznego oraz konstruowania optymalnych kierunków interwencji w ramach niniejszego programu jest przeprowadzenie szczegółowej analizy SWOT, stanowiącej uznane narzędzie diagnostyczne w sferze zarządzania publicznego. Pozwala ona na obiektywne i wielowymiarowe zestawienie wewnętrznych potencjałów oraz barier systemu pomocowego Gminy Radzanowo z zewnętrznymi uwarunkowaniami o charakterze makrospołecznym i ekonomicznym. Identyfikacja silnych stron (Strengths) oraz słabych stron (Weaknesses) odzwierciedla realny stan zasobów kadrowych, organizacyjnych i proceduralnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie, z uwzględnieniem specyfiki wieloletniej pracy in-situ bezpośrednio w środowisku domowym beneficjentów. Z kolei zdefiniowanie szans (Opportunities) oraz zagrożeń (Threats) umożliwi prognozowanie zjawisk niezależnych od struktur samorządowych, takich jak presja inflacyjna, fluktuacje na lokalnym rynku pracy czy deficyty w obszarze zdrowia psychicznego małoletnich. Wnioski płynące z poniższej matrycy diagnostycznej stanowią bezpośredni fundament dla sformułowanych celów operacyjnych, wskazując, w jaki sposób gmina zamierza maksymalizować swoje atuty i wykorzystywać szanse zewnętrzne do skutecznego niwelowania barier oraz neutralizowania ryzyk systemowych w latach 2026–2029.

Silne strony:

- Wykwalifikowana kadra asystencka i socjalna GOPS, stosująca zaawansowane metody pracy.
- Zadaniowy system czasu pracy asystenta pozwalający na bezzwłoczną reakcję kryzysową w cyklu dobowym (popołudnia i wieczory).
- Wypracowane kanały bezpośredniej, interdyscyplinarnej współpracy z systemem oświaty, kuratorami sądowymi i Policją.
- Sprawny system weryfikacji i dystrybucji programów osłonowych i żywnościowych.

Słabe strony:

- Zjawisko współpracy fasadowej i niskiej rzetelności komunikacyjnej części klientów.
- Dziedziczenie bezradności życiowej przez kolejne generacje (traumy pokoleniowe).
- Zadłużenia alimentacyjne i rażąco niska dyscyplina budżetowa rodzin objętych wsparciem.
- Zły stan techniczny i systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych podopiecznych.

Szanse:

- Dostępność zewnętrznych funduszy celowych i dotacji rządowych na dofinansowanie asystentury.
- Szeroka dystrybucja programów rządowych ("Za życiem") i osłonowych podnoszących standard życia.
- Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry poprzez superwizje i szkolenia specjalistyczne.
- Rozbudowa lokalnej sieci bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego w strukturach gminy.

Zagrożenia:

- Presja inflacyjna i wzrost kosztów energii uderzający bezpośrednio w budżety rodzin wielodzietnych.
- Wykluczenie komunikacyjne i niestabilność zatrudnienia na lokalnym rynku pracy (sezonowość w rolnictwie i budownictwie).
- Pogłębiające się deficyty w obszarze zdrowia psychicznego małoletnich i utrudniony dostęp do psychiatrii dziecięcej.

- Brak rodzin wspierających na terenie gminy mimo prowadzonych akcji promocyjnych i informacyjnych.

7. ODBIORCY PROGRAMU

Wsparcie w ramach programu kierowane jest do mieszkańców Gminy Radzanowo, ze szczególnym uwzględnieniem:

- Rodzin przeżywających głębokie kryzysy w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych.
- Małoletnich dzieci zaniedbanych wychowawczo, higienicznie lub wykazujących problemy szkolne i zaburzenia lęku adaptacyjnego.
- Rodzin niepełnych, wielodzietnych oraz dotkniętych bezrobociem, żyjących w warunkach ubóstwa i inflacji.
- Rodzin obciążonych izolacją więzienną członka rodziny, w których zachodzi ryzyko parentyfikacji.
- Kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci z ciężkimi wadami genetycznymi i niepełnosprawnościami (w ramach ustawy „Za życiem”).

8. CELE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA

Cel główny:

Wzmocnienie, upodmiotwienie i rekonstrukcja potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodzin zagrożonych dysfunkcją.

Cele szczegółowe i powiązane z nimi katalogi działań:

I. Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:

- Analizowanie przyczyn kryzysów oraz prowadzenie zindywidualizowanych planów pracy z rodziną na zasadach partnerstwa.
- Protokołowanie i realizacja intensywnych treningów zarządzania zasobami finansowymi i priorytetyzacji wydatków w dobie presji inflacyjnej (opłaty, leki, dożywianie).
- Realizacja *in-situ coachingu* w zakresie dbałości o porządek, posiłki, czystość pomieszczeń oraz higienę osobistą.
- Pomoc rodzicom w wypełnianiu wniosków o świadczenia (rodzinne, stypendia, fundusz alimentacyjny, świadczenie rodzicielskie 800+).

Działanie: Prowadzenie warsztatów, poradnictwa pedagogicznego i pracy asystenckiej w domach.

Okres realizacji: 2026–2029 (w trybie ciągłym).

Wskaźnik mierzalny: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta / Liczba wydanych opinii o poprawie funkcjonowania rodziny.

II. Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu oraz wszechstronnym rozwoju:

- Stały monitoring e-dzienników, frekwencji szkolnej oraz pomoc dzieciom w realizacji obowiązków edukacyjnych.
- Mobilizowanie i kontrolowanie rodziców do stałej współpracy z poradniami specjalistycznymi (diagnoza dysleksji, dysgrafii, dysortografii, zaburzeń adaptacyjnych).
- Przełamywanie oporu instytucjonalnego w celu uzyskiwania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci z rzadkimi wadami genetycznymi i neurologicznymi.
- Ochrona prawa dzieci do edukacji i przeciwdziałanie wchodzeniu w role dorosłych w rodzinach z problemem izolacji więziennej ojca.

Działanie: Szybkie uruchamianie grup diagnostyczno - pomocowych, realizacja procedur procedury „Niebieska Karta”.

Okres realizacji: 2026–2029 (w trybie ciągłym).

Mierzalny wskaźnik: Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” / Liczba przeprowadzonych interwencji

III Zaspokajanie potrzeb zdrowotnych, bytowych oraz zapewnianie bezpieczeństwa:

- Motywowanie członków rodzin do podejmowania leczenia odwykowego i terapii współzależnienia we współpracy z GKRPA.
- Towarzyszenie podopiecznym podczas czynności urzędowych i sądowych w roli łącznika oraz tłumacza procedur prawnych w celu redukcji lęku procesowego.
- Wspieranie rodzin w działaniach na rzecz poprawy warunków techniczno - lokalowych oraz modernizacji systemów ogrzewania budynków.
- Niezwłoczne uruchamianie procedur interwencyjnych we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej.

Działanie: Koordynacja pomocy finansowej ze wsparciem aktywizacyjnym (współpraca z PUP Płock).

Okres realizacji: 2026–2029 (w trybie ciągłym).

Mierzalny wskaźnik: Liczba przyznanych świadczeń pieniężnych / Liczba osób długotrwale bezrobotnych zaktywizowanych zawodowo.

9. PROCEDURY FORMALNO – ORGANIZACYJNE WSPÓŁPRACY Z RODZINĄ

Procedura rekrutacji i kwalifikowania rodzin do programu

Kwalifikowanie rodzin do udziału w programie odbywa się na podstawie szczegółowej analizy sytuacji życiowej, dokonywanej przez pracowników socjalnych Działu Pomocy Środowiskowej GOPS. Wniosek o przydzielenie asystenta rodziny może zostać złożony bezpośrednio przez pełnoletniego członka rodziny, pracownika socjalnego, a także na wniosek instytucji zewnętrznych (szkół, Policji lub kuratorów sądowych). Podjęcie współpracy z asystentem następuje po uzyskaniu pisemnej zgody rodziny lub na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku, który może zobowiązać rodziców do podjęcia takiej kooperacji w ramach nadzoru nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej.

Działania promocyjne i informacyjne systemu wsparcia

W celu dotarcia do potencjalnych beneficjentów, zwłaszcza w zakresie uprawnień wynikających z ustawy „Za życiem”, gmina stosuje bezpośredni system informowania. Pracownicy Działu Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego podczas przyjmowania wniosków

każdorazowo weryfikują sytuację rodziny i udzielają szczegółowych wyjaśnień dotyczących wsparcia asystenckiego oraz jednorazowego świadczenia 4 000 zł. Równolegle pracownicy socjalni w terenie podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych monitorują sytuację pod kątem występowania niepełnosprawności u dzieci i na bieżąco informują o dostępnej pomocy koordynacyjnej. Kompleksowe informacje są również dystrybuowane bezpośrednio w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej.

Harmonogram realizacji zadań i częstotliwość działań

Realizacja zadań o charakterze profilaktycznym, naprawczym oraz osłonowym prowadzona będzie w sposób ciągły przez cały okres obowiązywania programu (lata 2026–2029). Z uwagi na zadaniowy system czasu pracy, asystent rodziny realizuje wizyty w środowisku domowym systematycznie, minimum kilka razy w tygodniu w odniesieniu do każdej z rodzin, dopasowując godziny pracy do naturalnego cyklu dobowego podopiecznych (w tym w godzinach popołudniowych i wieczornych). Spotkania grup roboczych oraz zespołów interdyscyplinarnych odbywać się będą sukcesywnie, w miarę pojawiających się zgłoszeń o sytuacjach kryzysowych.

Procedura zakończenia pracy z rodziną i zamknięcia planu wsparcia

Zakończenie działań pomocowych i zamknięcie planu pracy z rodziną następuje w ściśle określonych przypadkach:

1. **Osiągnięcie celów:** Trwałe przywrócenie rodzinie zdolności do samodzielnego i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. **Brak motywacji i opór:** Pisemna rezygnacja beneficjentów ze współpracy (o ile asystentura nie została nakazana przez sąd) lub długotrwały, intencjonalny brak kooperacji uniemożliwiający realizację planu.
3. **Migracja terytorialna:** Zmiana stałego miejsca zamieszkania rodziny poza obszar właściwości terytorialnej Gminy Radzanowo.
4. **Ingerencja drastyczna:** Konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej z uwagi na bezpośrednie zagrożenie ich życia lub zdrowia.

Zasady współpracy międzyinstytucjonalnej

Współpraca pomiędzy realizatorami Programu (GOPS, oświata, Policja, Sąd, placówki medyczne) opiera się na następujących zasadach formalnych:

- Zasada szybkiej wymiany informacji: W przypadku wykrycia rażących zaniedbań lub kryzysu w rodzinie, instytucja ujawniająca ma obowiązek powiadomić GOPS w terminie do 48 godzin.
- Zasada interdyscyplinarności: Przedstawiciele szkół i Policji biorą obligatoryjny udział w posiedzeniach grup roboczych dotyczących danej rodziny.
- Zasada poufności i ochrony danych: Wszelkie działania realizowane są z poszanowaniem przepisów o ochronie danych osobowych, przy jednoczesnym priorytecie bezpieczeństwa i dobra małoletnich dzieci.

10. REALIZATORZY I FINANSOWANIE PROGRAMU

Efektywne i wieloaspektowe osiągnięcie celów założonych w niniejszym programie uwarunkowane jest sprawnym funkcjonowaniem oraz ścisłą współpracą sformalizowanego systemu instytucji publicznych i podmiotów społecznych działających na obszarze Gminy Radzanowo. Głównym koordynatorem oraz bezpośrednim realizatorem większości zadań profilaktyczno - naprawczych pozostaje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzanowie, który poprzez kadrę pionu pomocy środowiskowej oraz asystenta rodziny odpowiada za bezpośrednią pracę w miejscach zamieszkania beneficjentów, diagnozowanie deficytów, opracowywanie planów wsparcia oraz dystrybucję pomocy osłonowej i żywnościowej. Organem nadzorczym i wspierającym w wymiarze finansowo-organizacyjnym jest Gmina Radzanowo, która zapewnia stabilność budżetową programu oraz koordynuje realizację lokalnych polityk społecznych. Dodatkowym źródłem finansowania mogą być również środki zewnętrzne w tym dotacje z Unii Europejskiej. Kluczowym partnerem w obszarze stymulowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw są placówki oświatowe, w tym w szczególności Szkoły Podstawowe funkcjonujące na terenie gminy, których dyrektorzy, nauczyciele oraz pedagodzy szkolni realizują codzienne zadania z zakresu monitorowania frekwencji, analizy postępów dydaktycznych oraz bieżącego sygnalizowania GOPS o zauważonych zaniedbaniach opiekuńczych lub higienicznych u uczniów. W zakresie zabezpieczania dobrostanu somatycznego i psychicznego podopiecznych, program realizowany jest przy aktywnym współdziałaniu podmiotów leczniczych, w tym publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz lekarzy rodzinnych i pielęgniarzy środowiskowych, do których zadań należy nadzór nad realizacją kalendarza szczepień ochronnych, monitorowanie stanu zdrowia dzieci z rzadkimi wadami genetycznymi oraz prowadzenie działań w sferze profilaktyki zdrowotnej. Istotnym filarem bezpieczeństwa publicznego i ochrony przed patologiami jest Posterunek Policji, reprezentowany przez właściwych terytorialnie dzielnicowych, którzy we współpracy z asystentem rodziny dokonują prewencyjnych kontroli środowisk zagrożonych, współdziałają w ramach grup roboczych oraz realizują zadania ochronne w sytuacjach eskalacji konfliktów domowych. Działania ukierunkowane na eliminację uzależnień i współuzależnień koordynuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która odpowiada za procedowanie wniosków o przymusowe leczenie odwykowe oraz współfinansowanie lokalnych programów profilaktycznych. W obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy domowej kluczową rolę odgrywa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, uprawniony do inicjowania i nadzorowania procedur „Niebieskiej Karty” oraz koordynowania działań grup diagnostyczno - pomocowych. Całość systemu realizatorów domyka Sąd Rejonowy w Płocku, ze szczególnym uwzględnieniem III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich, a także zawodowi i społeczni kuratorzy sądowi, którzy poprzez stanowienie środków nadzorczych, wydawanie wiążących postanowień oraz stałą wymianę informacji z asystentem rodziny tworzą formalno-prawny szkielet ochrony prawnej małoletnich dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.

11. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Systematyczny monitoring oraz bieżąca ocena postępów w realizacji programu są stałym elementem zarządzania lokalną polityką społeczną. Ich celem jest regularne sprawdzanie skuteczności działań pomocowych oraz badanie, jak praca asystenta wpływa na stabilizację sytuacji w rodzinach. Nadzór nad prawidłowym wykonywaniem zadań oraz zbieranie danych sprawozdawczych powierzono bezpośrednio Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie.

W ramach procedury sprawozdawczej ustalono następujące terminy: do 31 stycznia każdego roku podmioty i instytucje zaangażowane w realizację programu składają roczne sprawozdania merytoryczne do Kierownika GOPS w Radzanowie. Następnie, do 28 lutego każdego roku, Kierownik GOPS przedkłada Wójtowi Gminy Radzanowo zbiorczą informację z podjętych działań oraz roczną analizę potrzeb. Wójt Gminy przekazuje to sprawozdanie Radzie Gminy Radzanowo w

terminie do 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym.

Ocena programu będzie opierać się na wskaźnikach ilościowych i jakościowych, które pozwolą obiektywnie zmierzyć zachodzące zmiany. W ramach wskaźników ilościowych szczegółowo sprawdzana będzie łączna liczba rodzin oraz dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny w każdym roku budżetowym, liczba przeprowadzonych wizyt środowiskowych i interwencji domowych, a także liczba dzieci, których sytuacja szkolna jest monitorowana. Analizie podda się także liczbę wniosków składanych przez rodziny w celu poprawy warunków mieszkaniowych, modernizacji ogrzewania czy uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności – w tym w ramach pomocy wynikającej z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Dodatkowo weryfikowana będzie liczba rodzin zmagających się z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, liczba przyznanych świadczeń pieniężnych (z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego), liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”, liczba osób skierowanych do specjalistów, liczba spraw z ograniczoną władzą rodzicielską, liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz liczba projektów zrealizowanych na rzecz rodzin.

Z kolei wskaźniki jakościowe będą koncentrować się na badaniu trwałości pozytywnych zmian w rodzinach, stopniu rozwiązywania problemów przekazywanych z pokolenia na pokolenie oraz poziomie usamodzielnienia się rodzin w prowadzeniu domowego budżetu. Ważnym elementem oceny będzie poprawa czystości i porządku w mieszkaniach, wzrost umiejętności opiekuńczych rodziców, a także opinie pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych i dzielnicowych, potwierdzające spadek problemów i wyjście rodziny z kryzysu.

W drugim kwartale 2029 roku program zostanie poddany końcowej, całościowej ocenie. Wynikiem tego podsumowania będzie obowiązkowy dokument zawierający dalsze wytyczne i rekomendacje. Określą one sukcesy, trudności oraz nowe wyzwania społeczne (takie jak zmiany w poziomie bezrobocia, migracje czy problemy ze zdrowiem psychicznym). Będzie to merytoryczna podstawa do opracowania kolejnego programu na lata po 2029 roku, co zapewni ciągłość działań i jasne zasady dla przyszłej polityki społecznej gminy.

12. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzanowo na lata 2026–2029 stanowi spójną i zintegrowaną platformę działań o charakterze profilaktycznym, pomocowym oraz systemowo-naprawczym. Konstrukcja merytoryczna dokumentu, oparta na szczegółowej i wieloaspektowej analizie porównawczej danych demograficzno-społecznych z lat 2023–2025, pozwala na precyzyjne kierowanie zasobów instytucjonalnych i finansowych do środowisk najbardziej dotkniętych ryzykiem wykluczenia. Utrzymujący się na przestrzeni raportowanych okresów wysoki poziom natężenia problemów o charakterze strukturalnym – takich jak chroniczne, długotrwałe bezrobocie identyfikowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Płocku, presja inflacyjna niszcząca budżety domowe oraz destabilizujące relacje uzależnienia i przemoc domowa – wymagał wypracowania nowatorskich metod interwencji. Kluczowym elementem nowej strategii pozostaje zintensyfikowana praca asystenta rodziny, realizowana bezpośrednio w środowisku domowym beneficjentów na bazie etosu upodmiotowienia, podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach oraz pogłębionej analizy transgeneracyjnej za pomocą genogramów. Poprzez płynne połączenie wsparcia asystenckiego z pracą socjalną i procedurami osłonowymi, lokalny system pomocy zyskuje zdolność skutecznego eliminowania traum pokoleniowych i rekonstrukcji poczucia sprawstwa u podopiecznych. Równolegle wprowadzenie sformalizowanych ram współpracy z placówkami oświatowymi, strukturami ochrony zdrowia, Policją oraz wymiarem sprawiedliwości zapewnia ciągły monitoring sytuacji małoletnich, zabezpieczając ich podstawowe prawo do edukacji i rozwoju. Inwestycja w stabilizację i autonomię ekonomiczno - wychowawczą tutejszych rodzin przyniesie samorządowi długofalowe korzyści społeczne, wydatnie ograniczając koszty interwencji kryzysowych oraz zabezpieczając najmłodsze pokolenie mieszkańców gminy przed dziedziczeniem bezradności życiowej.

13. ZAKOŃCZENIE

Niniejszy program wchodzi w życie z dniem podjęcia stosownej uchwały przez Radę Gminy Radzanowo i zachowuje moc obowiązującą do dnia 31 grudnia 2029 roku. Realizacja wszystkich założeń zawartych w dokumencie będzie poddawana systematycznemu procesowi monitoringu i corocznej ewaluacji, a zbiorcze sprawozdania merytoryczno - finansowe będą przedstawiane organowi stanowiącemu gminy w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym. Wszelkie modyfikacje, uaktualnienia lub korekty celów operacyjnych programu, wynikające z dynamicznych zmian na lokalnym rynku pracy lub ewolucji problemów społeczno - gospodarczych, mogą być wprowadzane wyłącznie w trybie przewidzianym dla jego przyjęcia, na uzasadniony wniosek organu wykonawczego gminy lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie. Zabezpieczenie ciągłości finansowej zadań własnych w obszarze wspierania rodziny na całą perspektywę lat 2026–2029 stanowi obligatoryjne zobowiązanie samorządu, realizowane poprzez symetryczne łączenie środków własnych gminy, dotacji celowych budżetu państwa oraz zewnętrznych funduszy pomocowych. Wdrożenie programu stanowi wyraz odpowiedzialności władz lokalnych za kondycję społeczną mieszkańców, dając gwarancję stabilnego wsparcia dla każdego dziecka i rodzica potrzebującego pomocy w procesie odzyskiwania pełnej samodzielności życiowej.

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzanowo na lata 2026 - 2029 opracowano na podstawie art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49 z późn. zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do opracowania i realizacji 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 ww. ustawy gminny program wspierania rodziny uchwalany jest przez Radę Gminy.

Poprzedni program uchwalony został na lata 2023 - 2025. Skierowanie pod obrady Rady Gminy Radzanowo oraz podjęcie ww. uchwały wynika z obowiązujących przepisów prawa, jak również podyktowane jest usprawnieniem funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie. Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest jak najbardziej uzasadnione.